

Zaaknummer: 00001196183
Onderwerp: Uitvoeringsagenda's diversiteit en inclusie
Datum raadsvergadering: *Invullen door de griffie*
Portefeuillehouder: E.M. Leibbrand
Programma: 6. Sociaal domein

Publiekssamenvatting

De raad heeft op 9 september 2025 de Beleidsvisie diversiteit en inclusie vastgesteld. Deze visie pakt de thema's toegankelijkheid, antidiscriminatie en LHBTIQA+ samenhangend aan. Zoals daarbij aangekondigd is deze nu uitgewerkt in drie uitvoeringsagenda's. Dit zijn achtereenvolgens de Lokale inclusie agenda (LIA), de Antidiscriminatie-agenda en de Regenboogagenda. In de uitvoeringsagenda's staan activiteiten en initiatieven zoals: een toiletvriendelijke gemeente, een scan voor beweegvriendelijke buitenruimte ook voor mensen met een beperking, stimuleren van ontmoetingen van mensen van diverse achtergronden onder het motto 'Bekend maakt bemind' en voorlichting en verbinding voor mensen die zich 'ergens op de regenboog' bevinden. De raad stelt met voorliggend voorstel de drie uitvoeringsagenda's en het daarbij benodigde budget vast.

Voorgesteld besluit

De gemeenteraad besluit:

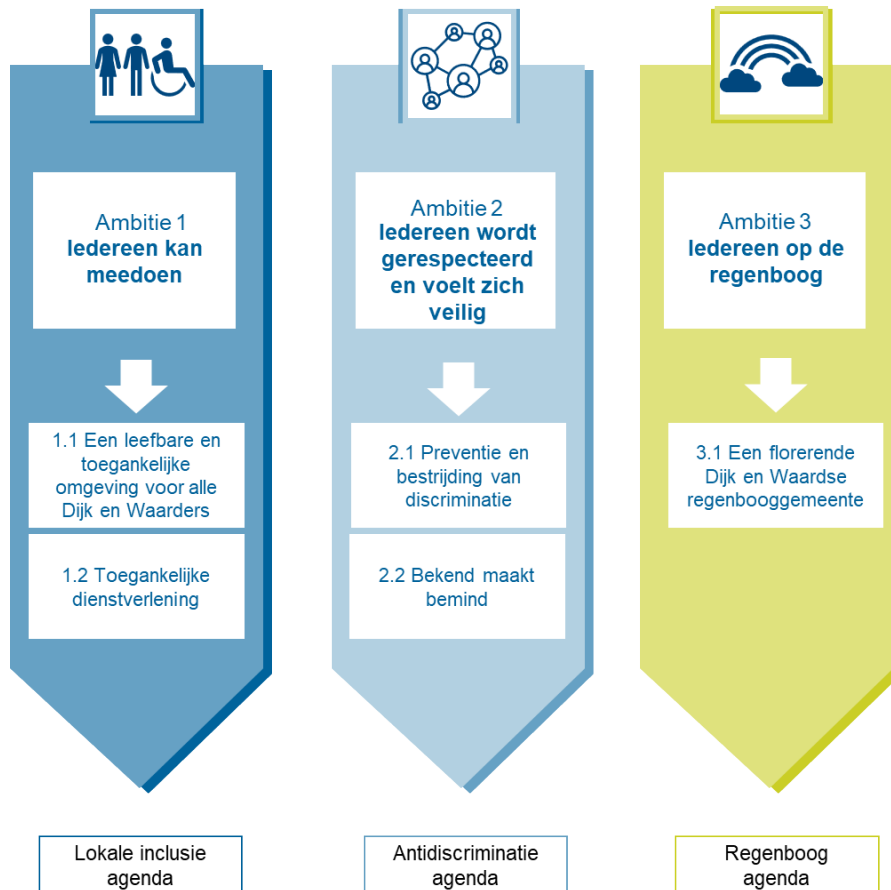
1. de Lokale inclusie agenda, de Antidiscriminatie-agenda en de Regenboogagenda vast te stellen;
2. Incidenteel budget beschikbaar te stellen voor uitvoeringskosten voor het jaar 2026 van € 233.398 en te verwerken in de voorjaarsrapportage 2026;
3. Incidenteel budget beschikbaar te stellen voor uitvoeringskosten voor het jaar 2027 van € 51.663 en door dit op te nemen als aanvraag in de kadernota en begroting 2027;
4. Structureel budget voor de uitvoering van de drie uitvoeringsagenda's van totaal €164.500 beschikbaar te stellen door dit als structurele aanvraag op te nemen in de kadernota en meerjarenbegroting 2027 van de gemeente Dijk en Waard.

Inleiding

In 2023 gaf de raad, na vaststelling van de Verordening Antidiscriminatie, aan specifiek beleid te willen op discriminatie. Naar aanleiding hiervan is de Beleidsvisie diversiteit en inclusie 2025-2032 ontwikkeld en op 9 september 2025 door de raad vastgesteld. Deze visie pakt de thema's toegankelijkheid, antidiscriminatie en LHBTIQA+ samenhangend aan. Dit is mede ingegeven door nieuwe wettelijke verplichtingen die voortkomen uit onder andere het VN-verdrag Handicap en de aanpassing van de Wet gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen.

De Beleidsvisie diversiteit en inclusie is vastgesteld zonder financiële paragraaf. De financiële effecten zijn namelijk gebaseerd op de acties en inzet die uit de uitvoeringsagenda's voortkomen. Daarom is ook aangekondigd dat de drie uitvoeringsagenda's inclusief een financiële paragraaf nog deze raadsperiode ter vaststelling wordt voorgelegd. Met dit voorstel leggen wij drie uitvoeringsagenda's, die een meer inclusieve gemeente stimuleren. De drie uitvoeringsagenda's vormen samen één integrale beweging, die de drie ambities weerspiegelen uit de Beleidsvisie Diversiteit & Inclusie. Ze zijn onderling verbonden en versterken elkaar in de uitvoering.

De uitvoeringsagenda's zijn opgebouwd langs de ontwikkellijnen uit de Beleidsvisie: (1) toegankelijke omgeving en dienstverlening, (2) preventie en bestrijding van discriminatie en het bevorderen van begrip, en (3) het versterken van de regenbooggemeenschap. Per agenda zijn de acties uitgewerkt die horen bij deze ontwikkellijnen.

Inclusie gaat over toegankelijkheid en kunnen meedoen. Dit is een brede invalshoek en gaat over een toegankelijke omgeving, zowel op straat, in gebouwen, als op internet, aan de balie en in gesprekken. Bij de meeste ruimtelijke ontwikkeling en dienstverlening wordt rekening gehouden met toegankelijkheid. De lokale inclusie agenda (LIA) laat zien wat we al doen en wat er nog meer mogelijk is.

De samenleving wordt steeds diverser, dat is mooi want het levert nieuwe inzichten op over het leven vanuit andere invalshoeken. Dat kan echter ook tot spanning leiden. Die spanning willen we in goede banen leiden zodat iedereen zich gerespecteerd en veilig mag voelen in onze gemeente. Preventie en bestrijding van discriminatie en voorlichting en ontmoeting om begrip voor elkaar te bevorderen zijn uitgewerkt in de Antidiscriminatie-agenda.

Als gemeente die diversiteit hoog in het vaandel heeft staan, streven we ernaar dat inwoners de vrijheid ervaren om zichzelf te kunnen zijn. LHBTIQA+ inwoners ervaren dit nog niet altijd. Dit leidt tot verminderd welzijn en mentale problemen. De Regenboogagenda laat zien wat de gemeente al doet om begrip, acceptatie en respect stimuleren en hoe we kunnen verbeteren.

Continuering en verbetering

Er gebeurt al ontzettend veel ter bevordering van diversiteit en een inclusieve samenleving en daar is de gemeente ook trots op. In elk van de uitvoeringsagenda's noemen we daarom ook wat er al gebeurt en dat is zeker niet een volledige lijst. Er is daarnaast ruimte voor verbetering, en onder het kopje 'Wat gaan we doen' is dit steeds uitgewerkt. In de drie uitvoeringsagenda's legt Dijk en Waard vast welke stappen er de komende twee jaar gezet worden om een nog toegankelijker en inclusievere gemeente te worden, waarin inwoners zich gerespecteerd voelen en discriminatie wordt tegengegaan. Na twee jaar worden de uitvoeringsagenda's herijkt.

Diversiteit en inclusie is óók een interne opgave. De organisatie moet ook voldoen aan wettelijke verplichtingen (o.a. VN verdrag Handicap) en heeft een voorbeeldrol richting inwoners en partners. Dit vraagt structurele aandacht voor een veilige werkomgeving, inclusievere werving en selectie en gelijke kansen. In 2026 wordt een afzonderlijk en plan hiervoor opgesteld.

Beoogd effect

Een gemeente die zich inzet voor meer begrip voor elkaar, wie je ook bent en waar je ook vandaan komt. Een gemeente die openstaat voor iedereen, dwars door generaties heen en met waardering voor diversiteit en inclusiviteit. De uitvoering van de drie uitvoeringsagenda's moeten leiden tot een gemeente die toegankelijker en inclusiever is, waarin inwoners zich gerespecteerd voelen en discriminatie wordt tegengegaan.

Kader

- De Beleidsvisie diversiteit en inclusie 2025-2032, vastgesteld op 9 september 2025;
- Via Artikel 1 van De Grondwet en afgeleide wetgeving, zoals de Algemene wet gelijke behandeling heeft iedereen recht op een gelijke behandeling. Gemeenten hebben een taak in de bescherming van dit recht en aanhangende plichten.
- Het VN-verdrag voor de rechten van mensen met een Handicap vereist dat gemeenten een Lokale Inclusie Agenda opstellen waarin wordt getoond op welke manier er wordt gewerkt aan de inclusie van mensen met een zichtbare en onzichtbare beperking.
- Deze beleidsvisie geeft invulling aan alle drie de routes van de Visie Sociaal Domein en het Integraal beleidskader Sociaal Domein:
 - o Route 1 - stevige sociale basis
 - o Route 2 - passende ondersteuning dicht bij de bewoners
 - o Route 3 - kwalitatieve en beheersbare hulp en ondersteuning
- Inclusie en diversiteit heeft een link met verschillende beleidsdomeinen. Voorbeelden van beleidsstukken waar inclusie in voor komt zijn de omgevingsvisie 2025-2042, Integraal beleidsplan openbare ruimte Dijk en Waard 2024-2033, Seniorenbeleid, Woonzorgvisie, Erfgoedbeleid, Evenementenvisie, Visie op Dienstverlening.

Argumenten per beslispunt

1. De Lokale inclusie agenda, de Antidiscriminatie-agenda en de Regenboogagenda vast te stellen;

1. *Wettelijke verplichtingen, en maatschappelijke ontwikkelingen zorgen voor urgentie*
De gemeente is verplicht om een Lokale inclusie agenda op te stellen volgens het VN verdrag voor mensen met een handicap. De aangepaste Wet antidiscriminatie gaat gemeenten verplichten om met preventief beleid te komen. Verder ligt de urgentie van de in de toenemende diversiteit in onze gemeente en maatschappelijke spanningen.
2. *De drie agenda's zijn actiegericht en richten zich op het behalen van de doelen zoals in de beleidsvisie diversiteit en inclusie omschreven*

De uitvoeringsagenda's zorgen ervoor dat de doelen uit de Beleidsvisie concreet worden in acties. Het betreft acties en initiatieven zoals: een toiletvriendelijke gemeente, elke 500 meter een bankje, een scan voor beweegvriendelijke buitenruimte ook voor mensen met een beperking, stimuleren van ontmoetingen van mensen van diverse achtergronden onder het motto 'Bekend maakt bemind' en voorlichting en verbinding voor mensen die zich 'ergens op de regenboog' bevinden.

3. *De drie agenda's zijn actiegericht, realistisch en met een rolbepaling voor de gemeente*
Onder diverse thema's zijn concrete acties verwerkt die voortborduren op bestaand beleid. Daarbij is steeds in beeld gebracht wat de rol van de gemeente is.
 4. *De drie agenda's zijn tot stand gekomen met input van inwoners, doelgroepen en de raads werkgroep diversiteit en inclusie;*
Vanuit het VN-verdrag voor mensen met een handicap en de wens van de raad is de beleidsvisie diversiteit en inclusie gemaakt met directe betrokkenheid van inwoners. Tijdens de bijeenkomsten is veel input opgehaald, die is gebruikt om de uitvoeringsagenda's op te stellen.
 5. *Continuerende participatie met het credo 'Niet over ons, zonder ons'*
Dit credo uit het VN-verdrag voor mensen met een handicap is van toepassing op beleidsontwikkeling in brede zin of herijking daarvan. Het is de bedoeling om steeds meer de input en behoefte van mensen met een handicap mee te nemen in de diverse ontwikkelingen binnen onze gemeente. Overigens geldt dit voor alle drie de uitvoeringsagenda's. Omdat blijvende participatie van alle inwoners van belang is, zijn de uitvoeringsagenda's voor twee jaar en worden deze op basis van interactieve terugkoppeling en input geëvalueerd en zo nodig aangepast.
2. Incidenteel budget beschikbaar te stellen voor uitvoeringskosten voor het jaar 2026 van € 233.398 en dit te verwerken in de voorjaarsrapportage 2026;
 1. *De ambities kunnen alleen worden uitgevoerd met voldoende personeel.*
€ 154.235 van dit incidentele bedrag is voor uitbreiding van capaciteit om de uitvoeringsagenda's uit te voeren en te monitoren. Het betreft structurele inzet die als structurele aanvraag meegenomen wordt in de kadernota en meerjarenbegroting 2027. Zie ook voor de argumenten bij beslispunt 4.
 2. *Door de toegankelijkheidscheck op gebouwen te verbreden van het grondgebied van de voormalige gemeente Heerhugowaard, naar ook het grondgebied van de voormalige gemeente Langedijk, komt er een volledige dekking binnen Dijk en Waard.*
Een deel van de incidentele kosten is een eenmalige investering voor de initiële check door Stichting Ongehinderd op toegankelijkheid van openbaar toegankelijke gebouwen. Hierna kunnen inwoners van de hele gemeente Dijk en Waard op de website van Stichting Ongehinderd zien in hoeverre een gebouw toegankelijk is.
 3. *Extra inzet op communicatie is onontbeerlijk om een goede basis te leggen voor participatie, en inclusieve communicatie rondom de acties uit de uitvoeringsagenda's*
Met een investering van twee jaar op communicatie kan er een goede slag worden gemaakt om inclusieve en diverse participatie verder te ontwikkelen en te communiceren over de activiteiten die in het kader van de uitvoeringsagenda's worden uitgevoerd.
 3. Incidenteel budget beschikbaar te stellen voor uitvoeringskosten voor het jaar 2027 van €51.663 en dit op te nemen als aanvraag in de kadernota en begroting 2027
 1. *De investering van twee jaar voor communicatie loopt nog door in 2027*
 4. Structureel budget voor de uitvoering van de 3 uitvoeringsagenda's van totaal €164.500 beschikbaar te stellen door dit als structurele aanvraag op te nemen in de kadernota en meerjarenbegroting 2027 van de gemeente Dijk en Waard

1. *Door deze structurele aanvraag op te nemen in de kadernota 2027 en meerjarenbegroting, kan een integrale afweging worden gemaakt.*
2. *De ambities kunnen alleen worden uitgevoerd met structureel voldoende personeel.*
Zonder extra fte kunnen de ambities niet worden uitgevoerd. Voor structurele uitbreiding is € 154.235 benodigd. Stappen zetten en doelen halen voor een inclusievere, toegankelijker en respectvolle samenleving is een kwestie van lange adem. Daar is structurele inzet met voldoende capaciteit voor nodig. De structurele uitbreiding van capaciteit richt zich op uitvoering, monitoring en beheer openbare ruimte.
3. *Uitvoering van de LIA is wettelijk verplicht*
Volgens het geratificeerde VN verdrag rechten voor mensen met een handicap is een LIA en uitvoering ervan verplicht. Dit is ook de enige agenda waar voor de uitvoering van acties structurele middelen nodig zijn is de LIA, naast de personele benodigde personele uitbreiding, die voor alle drie de uitvoeringsagenda's wordt ingezet.
4. *Na 2027 vallen de uitvoeringskosten terug naar een lager structureel budget van €10.000 voor de uitvoering van de lokale inclusie agenda.*
Na een investering in de toegankelijkheidscheck van gebouwen in 2026, vallen de uitvoeringskosten terug naar een lagere structurele bijdrage.

Kanttekeningen en risico's

Investeren in diversiteit en inclusie vraagt om bewuste keuzes. Een deel van de opgave is wettelijk verplicht (VN-verdrag Handicap en de Wet gemeentelijke antidiscriminatievoorziening). Daarnaast heeft de raad eigen ambities vastgesteld in de Beleidsvisie diversiteit en Inclusie. Het realiseren van deze doelen vraagt tijd, interactie en voortdurende inzet. In de eerste fase kunnen meldingen van discriminatie toenemen doordat er meer aandacht voor discriminatie is en omdat inwoners beter weten waar ze terecht kunnen.

Het interne proces waar de gemeente in 2026 mee start, moet leiden tot een plan voor de inclusievere organisatie. De consequenties hiervan zijn nog niet inzichtelijk.

Alternatieven

- Geen of minder middelen beschikbaar stellen voor de uitvoering van de uitvoeringsagenda's, betekent dat agenda's deels of niet uitgevoerd kunnen worden. De raad kan dan zijn ambities, zoals vastgesteld in de Beleidsvisie niet (volledig) realiseren. Ook wettelijke verplichtingen kunnen niet of slechts gedeeltelijk worden uitgevoerd.
- De raad kan ervoor kiezen om niet in te stemmen met de drie uitvoeringsagenda's. Dit is niet in lijn met de raadsambities zoals deze zijn vastgesteld in de Beleidsvisie diversiteit en inclusie.
- De raad kan ervoor kiezen om met één of twee uitvoeringsagenda's in te stemmen. Dan is het advies om tenminste in te stemmen met 1) de lokale inclusie agenda en 2) de antidiscriminatie agenda. Argumenten hiervoor zijn:
 - o Met de uitvoering van de LIA kan de gemeente voldoen aan het geratificeerde VN-verdrag en zorgt er daarmee voor dat onze inwoners met een beperking zich in een toegankelijker Dijk en Waardse samenleving kunnen bewegen. De LIA is de meest uitgebreide van de drie uitvoeringsagenda's, omdat hier nog geen lokaal beleid op bestond. Hier is bij uitvoering daarom de meeste winst te behalen.
 - o Antidiscriminatie-agenda is de concrete uitwerking van de raadsambitie voor specifiek beleid op discriminatie. College en raad hebben dit afgesproken bij vaststelling van de beleidsarme Verordening antidiscriminatie in 2023.

Samenwerking en participatie

Er is een extern participatietraject gehouden met vier bijeenkomsten. De gemeente nodigde inwoners, maatschappelijke partners, scholen en ondernemers uit om mee te denken over de thema's toegankelijkheid, LHBTIQA+ en antidiscriminatie. De input uit deze bijeenkomsten is gebruikt voor de drie uitvoeringsagenda's.

Intern speelden de gemeenteraad en de organisatie een grote rol. De raadswerkgroep antidiscriminatie heeft het gehele proces actief meegeholpen. Medewerkers van de gemeente dachten mee over hoe de gemeente een inclusieve samenleving kan bevorderen vanuit diverse beleidsterreinen en wat de term 'discriminatie' voor hen en hun praktijk betekent. Doel was niet alleen om input te verzamelen, maar ook om diversiteit en inclusie binnen de organisatie op de kaart te zetten.

Voor de uitvoering is structurele samenwerking met partners essentieel, zoals onderwijs, welzijn, bureau discriminatie, GGD en andere lokale en regionale organisaties. Zij leveren input, expertise en zijn vaak ook uitvoerende partij binnen de drie agenda's.

Financiën

Het benodigde budget kan worden verdeeld in een structureel deel en incidenteel voor 2026 en 2027.

Alle uitvoeringsagenda's		2026 incidenteel 2027		structureel vanaf 2027
1,39 fte uitbreiding voor uitvoering ambities Uitvoeringsagenda's vanaf 2026	€	154.235		€ 154.235
0,5 fte aanvullend voor uitvoering door communicatie	€	51.663	€ 51.663	
Uitvoeringsbudget eenmalige implementatie/ startkosten	€	27.500		
Uitvoeringsbudget LIA structureel				€ 10.000
totaal	€	233.398	€ 51.663	€ 164.235

Door het budget voor de capaciteit en uitvoeringsbudget in 2026 beschikbaar te stellen via de voorjaarsrapportage 2026, kan de formatiewijziging worden doorgevoerd en kan de werving starten om de ambities uit de uitvoeringsagenda te realiseren. Wanneer de aanvraag voor het structurele budget via kadernota en meerjarenbegroting 2027 is goedgekeurd kan deze capaciteit structureel worden gemaakt.

Voor 2026 en 2027 zijn incidentele middelen nodig voor eenmalige implementatie/ startkosten voor acties binnen de LIA en voor twee jaar extra inzet door communicatie.

De uitvoeringskosten van de Antidiscriminatie-agenda en de Regenboogagenda van € 13.000, respectievelijk € 7.000 kunnen worden gedekt uit reeds daarvoor opgenomen budgetten in de gemeentebegroting.

Zie verder ook de bijgevoegde begroting Uitvoeringsagenda's Diversiteit en inclusie.

Communicatie

Communicatie rond dit onderwerp zal waar mogelijk en relevant gaan via de gemeentelijke website, de sociale mediapagina's van de gemeente en in de plaatselijke dagbladen. De aanwezigen van het participatietraject worden hierover geïnformeerd.

Uitvoering

Na vaststelling van de uitvoeringsagenda's, kan er worden gestart met de uitvoering. Om inwoners en partners actief te blijven betrekken, worden jaarlijkse bijeenkomsten georganiseerd. Dit zorgt voor continue toetsing en eventuele bijsturing van het beleid op basis van hun ervaringen. Twee jaar na de start vindt zo nodig herijking plaats van de agenda's voor de volgende twee jaar, op basis van monitoring en de gehouden bijeenkomsten.

Bijlagen, onderdeel van het besluit

1. Lokale inclusie agenda
2. Antidiscriminatie-agenda
3. Regenboogagenda
4. Raadsbesluit

Bijlagen ter informatie

1. Begroting
2. Overzicht acties uitvoeringsagenda's